

ОГНЯН САПАРЕВ
СКЕПТИЧНИЯТ СМЯХ НА
ЛЮБЕН ДИЛОВ

chitanka.info

Да говорим за българската научна фантастика значи преди всичко и главно да говорим за Любен Дилов. Автор на няколко детски и няколко „сериозни“ книги с печата на интелектуалната проза, за широкия читател той все пак е преди всичко фантаст. Не защото творби като „Тръстиките“, „Почивката на Боян Дарев“ или „Очерк за себе си“ не заемат достойно място в съвременната белетристика (при по-внимателен прочит бихме могли да открием реминисценции от тях в произведения на уважавани автори). Но Любен Дилов е най-изтъкнатият автор именно в този модерен и дефицитен за българската литература жанр: неговите романи (особено „Пътят на Икар“ и „Тежестта на скафандъра“) и многобройните му разкази са най-доброто, с което българската научна фантастика може да се похвали. Любен Дилов е ерудиран белетрист, който се занимава с фантастика, а не учен-специалист, който проявява интерес към литературата. Това разграничение не е излишно: то обяснява поне две неща: първо — високия писателски професионализъм, повествователната пластика; второ — интереса към такива „истории“, в които ефектното хрумване търси по-богат символен смисъл и не се грижи прекалено за техническата достоверност.

По нагласа Любен Дилов е остроумен скептик: макар и горчивите нотки да не са рядкост в неговата фантастика, в нея все пак доминира един хумористично-сатиричен катарзис. Както самият автор казва в най-интересната новела на този сборник — „Зеленото ухо“ — „... ако е позволено изобщо да се дели сериозната фантастика на течения и категории, то единственото оправдано деление би било на: плашеща и разсмиваща“. Не е трудно да видим, че интелектуалният писател Дилов предпочита разсмиващата фантастика. Наистина хуморът му все по-често става тъжен. Но всъщност кой истински хумор не е малко тъжен?...

Любен Дилов се вълнува от проблемите на човешката отговорност: стремежът на човека да стане „гражданин на космоса“ поставя още по-остро — а това означава сатирично — въпросите за неговата нравствена непълноценност, конкретно-историческа ограниченост, културна обремененост. У друг автор тази нравствена гражданска възискателност може би щеше да се излее в по-драматични форми, но скептицизмът не обича директния патос, той търси двузначния изказ, алюзията, поантата. (Остроумният начин на писане

— казваше Ленин — предполага ум също и у читателя.) Любен Дилов воюва срещу човешката глупост, срещу бариерите на „здравия разум“, срещу деформациите на социалните механизми; воюва с талант и гражданска ангажираност, изобретателност и ерудиция. С разнообразни жанрови форми — от внушителния философски роман „Пътят на Икар“, през памфлетния роман „Атомният човек“, до гротеската „Напред, човечество“.

Новият сборник „Двойната звезда“ внася нови акценти в творческото развитие на писателя. В него очевидно е засилена сатиричната струя (успоредно с нея се засилва и лиричната). В някои случаи тя достига една горчиво-жестока саркастичност — почти неочаквана за съдържано интелектуален автор като Дилов. Неговата жанрова изобретателност продължава приятно да ни изненадва (все пак в научната фантастика изобретателността, „хрумването“ има по-голямо художествено значение, отколкото в обикновената литература). Постоянният мотив за „летиците чинии“, който преминава през повечето разкази, не трябва да ни заблуждава: именно неговото постоянство разкрива още по-ярко разнообразието на художествените задачи, които изпълнява. Той не е задължителен данък на фантастичното, а функционален елемент — при подходящ случай Дилов не пропуска да го иронизира.

Ако разкази като „Зеленото ухо“, „Поредният номер“, „Не пушете, затегнете коланите“ са сред най-доброто, което Любен Дилов е създал в областта на кратките жанрови форми, „Дори да си отидат“ е нещо ново — и като кондензираност на белетристичния изказ, и като сила на сатиричното внушение. Тук виждаме Любен Дилов в една блестяща форма, в една респектираща художествена зрелост — този разказ още веднъж демонстрира неизчерпаемите възможности на фантастиката като литература.

Защото Любен Дилов е от онези писатели — не толкова многобройни даже в световен мащаб, — които успешно застихват престижа на фантастиката именно като литература.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.